

Jóannes Eidesgaard, formaður javnaðarflokksins:

Ein dyggur smeitur fyri demokratið

-og ta demokratisku prosessina ikki minst nú, tá ríkisráttarlígu viðurskiptini eru til viðgerðar, at taka formanssessin frá tí størsta andstöðuflokkinum í Uttanlandsnevndini heldur formaður javnaðarflokksins

JAN MÜLLER

-Hetta er fyrst og fremst ein dyggur frammaná fyri demokratið í Føroyum.

Soleiðis sigur formaðurin í javnaðarflokkinum, Jóannes Eidesgaard til avgerðina at koyra seg frá sum formann í Uttanlandsnevndini.

Tað var Jens av Rana, tingmaður fyri Miðflokkinn, sum kallaði Uttanlandsnevndina til fund mikudagin við tí fyrri eygað at fáa Jóannes Eidesgaard, formann frá. Úrslitið varð, at Hergeir Nielsen tók við sum nýggjur formaður, meðan Heðin Mortensen gjørdist næstformaður.

Grundgevingin hjá Jens av Rana fyrri at mæla til formansskifti var, at Jóannes Eidesgaard bar seg skeivt at við at leggja uppskot fram um sjónmálaneynd, nú landsstýrið hevði lagt fram uppskot um fullveldi. Ein orsök var eisini, at javnaðarflokkurin hevði ikki gjørt nóg nóg fyrri at forða teimum viðgöngu í Tinganesi.

Jóannes Eidesgaard heldur ikki, at Jens av Rana hevur nakra sakliga orsök til at fáa seg frá sum formann í nevndini. -Allir nevndarlímur - við undantaki av Jens av Rana - hava fyrri mælt váttað, at teir ikki hava nakað sum helst at finna, at hvussu hagreiðingin av málum og serliga hesum málinum um fullveldi hevur verið í Uttanlandsnevndini. Tvs. at nevndarviðgerðin hevur verið korrekt, allir upplýsingar eru komnir fram, alt er viðgjørt eftir bókinum og allir persónar, sum ynski hevur verið um at fáa í nevndina, hava fingið henda møguleika.

-Men tá nevndarlímurir kortini vraka teg sum formann, so má tað vera tí, at teir halda ikki, at tú hevur rætt tina uppgávu til fulnar?

-Tað kom nakað fram í fjölmiðlunum mikudagin, sum eg haldi er rættiliga óhugnaligt. M.a. sigur nývaldi formaðurin í Uttanlandsnevndini, Hergeir Nielsen, at orsøkin til formansskiftið, soleiðis sum

hann lesur hana, var tann, at javnaðarflokkurin setti uppskot fram um setan av stjórnmálaneynd. Og Jens av Rana sigur tað sama. Tá tú brúkar hetta - at ein flokkur við sjei tingmonnum nýtir sín demokratiska rætt til at seta eitt uppskot fram - sum argument fyrri at bróta inn í eitt demokratisk búi, so má eg viðganga, at eg eri eitt sindur skeptiskur fyrri framtíðini.

Fundamentalisma

Jóannes Eidesgaard sigur viðari, at er tað so, at øll, sum ikki eru samd við núverandi samgöngu, bara skulu beinast burtur, so eru vit í tí støðu, sum vit annars ikki hava verið fegin um, og sum er galdandi í teimum fundamentalistisku londunum og kanska eisini eystan fyrri ein stóran part. Nevniliga hetta, at hevur tú ikki somu fatan sum tað ráðandi fólk, harrafólkið um tú vil, so skal tú setast til síðis og fara í aftasta rað.

-Tí haldi eg, at tað er tað føroyska demokratið, sum hevur fingið tann dyggasta smeitin av hesum tiltakinum, og tað harmar meg ótrúliga nóg, tað hugsað verður um, at júst javnaðarflokkurin byggir alla sína hugsjón uppá ta demokratisku prosessina. Vit taka okkum tað sera nær, tá ein setir nakrar demokratiskar reglur úr gildi, tí ein ikki er samdur. At Jens av Rana skal føra fram, at uppgávan hjá formanninum í javnaðarflokkinum er at forða teimum viðgöngu í samgöngu og stuðla teimum gonguni og stuðla teimum hólvi, so vit at peika á eina breiða samgöngu, har javnaðarflokkurin var við, og høvdu vit verið við í samgöngu, so høvdu vit kanska havt møguleika at gjørt tað, sum Jens av Rana her eftirlýsir.

-Men, leggur Jóannes Eidesgaard afturat, - vit vóru jú settir uttanfyri av sam-

göngu til at sita í andstöðu. Og tí er tað okkara fulli rættur til at vera atfinningarsamur, og vit hava fullan rætt til at seta uppskot fram.

Anfinn og Hogni

Formaðurin í javnaðarflokkinum visir eisini á tað, sum bæði Anfinn Kallsberg og Hogni Hoydal fyrr hava sagt, nevniliga hetta at tað var ein styrki í tí demokratisku prosessini, at andstöðan hevði formansskapin í Uttanlandsnevndini. -Tí er tað, sum nú er hent, ótrúliga harmiligt.

-Men sum formaður í slíkari nevnd, hevur tú so ikki til uppgávu at arbeiða fyrri alla nevndina, og hevur tú gjørt tað, tað tú kemur fram við einum uppskoti, sum gongur imóti tí uppskotinum um fullveldi, sum ein meiriluti ynskir?

-Vit mugu ikki blanda hesi tingini saman. Her er talan um tvey ymisk mál. Javnaðarflokkurin setir fram eitt uppskot um setan av stjórnmálaneynd fyrri triðju ferð. Vit hava alla tíðina sagt, at einasta rætta mannagongdin í tí, sum skal henda, er, at vit seta okkum niður í tinginum og finna út av, hvat ein mest møgulig meiriluti kann semjast um.

At vit so seta hetta uppskotið fram aftur kann ikki koma óvart á nakran, heldur ikki Jens av Rana, sum hevur tikið undir við tí fyrr - men sum nú hevur valt at satsa øðrvísi, møguliga orsakað av teimum vánaliga veljarakanningunum.

Jóannes Eidesgaard sigur, at ein kann ikki í eini demokratiskari prosess tvinga fólk av øðrum áskoðanum til at bliva samd við seg.

-Javnaðarflokkurin hevur annars roynt alt tað hann kann fyrri at finna fram til eina semju í hesum málinum. Bæði eg persónliga og tingmannin hevur havt fund við Hogni Hoydal fleiri ferðir, har vit hava umrøgt hesi tingini og roynt at finna fram til, um møguleiki er fyrri semju. Eg havi eisini tosað við lögmann, áðrenn vit fóru at skriva álit

og peika honum á, at nú hava vit ein søguligan møguleika til, at startskotið í hesi prosess kann verða gjørt av eini samdari Uttanlandsnevnd og einum samdum lögtingi.

Útgreiningararbeiðið fegna um allar møguleikar

-Tað einasta, sum krevst, sigur Jóannes Eidesgaard viðari, - er fyrri tað fyrsta: at útgreiningararbeiðið, sum gerast skal, og sum ikki bert skal fegna um fullveldi, men um allar hugsandi møguleikar, skal leggjast fyrri lögtingið til eina politiska stöðutakan og ikki bara eitt orðaskifti - og harnæst, at vit í fyrsta umfari fara eftir broytingunum heldur enn eftir fullveldinum.

-Tað ber altíð til hjá samgönguni, tá útgreiningararbeiðið er liðugt, at venda aftur til fullveldisætlanina. Høvdu vit fingið hasa orðingina við, so eri eg samfórur um, at tað hevði verið ein samd Uttanlandsnevnd, sum mikudagin legði áliðið fram, og tað hevði verið eitt samt lögting, sum í dag hevði samtykt uppskotið. Tað hevði verið ein virðilig byrjan uppá sjálvstýrisprosessina.

Jóannes Eidesgaard sigur, at so löggið tað ljóðar, so gav lögmaður honum innlaga rætt í tí, og hann vildi so royna, hvat hann var mentur, at fáa menn at skilja hetta, men eftir øllum at døma hevur tann mest viðgöngu parturin av samgöngu og landsstýrinum, tjóðveldisflokkurin men kanska eisini partar av fólkaflokkinum, ikki viljað gingið við til, at fullveldisætlanin í fyrsta umfari skuldi leggjast til síðis.

Formaðurin í javnaðarflokkinum heldur eisini, at tað hevði verið sera áhugavert eisini at havt sambandsflokkinn við, hvar man so fór nokk so langt inn í málið, áðrenn nakar hektið seg av, tí hann ikki kundi

taka undir við tí loysn, sum varð vald. -So har er alt roynt, sum kann roynast fyrri at finna fram til eina semju.

-Men kann ein ikki eisini skilja tjóðveldismenninar, tá teir vilja hava teg frá sum formann í Uttanlandsnevndini, nú teir kanska síggja teg sum ein klepp, nú javnaðarflokkur roynir at forða fyrri fullveldisuppskotið?

-Tað kunnu teir sjálvandi. Men her er ein stöðumunur. Munurin millum uppskotið hjá javnaðarflokkinum og tjóðveldisflokkinum er tað, at vit siga, at tað, sum telur, er, at vit í prinsippinum hava møguleikan at taka okkum alt tað sjálvstýri, sum vit vilja. Men vit skulu bert gera tað í tí ferð, sum vit fíggarliga og umsitingarliga eru førir fyrri tað - meðan tjóðveldisflokkurin sigur, at vit taka alt yvir nú, men senda so kortini málini niður aftur til danskar embætismenn at umsita. Tann stöðumunur, sum er har, hann eigur eisini tjóðveldisflokkurin at góðtaka.

Jóannes Eidesgaard visir á, at tað í útlendskum tingum er ikki óvanligt, at andstöðan hevur tjóðandi formanssessir og hevur meirilutan. -Men um formaðurin ikki er samdur við tí áliti, sum verður lagt fram frá t.d. stjórnflokkunum, so tekur tú ikki og skiftir hann út.

-Men heldur tú tað er umráðandi fyrri tjóðveldisflokkinn og Hergeir Nielsen, at teir fáa formannin í Uttanlandsnevndini?

-Tað var jú ætlanin, at Hergeir Nielsen skuldi verða formaður í Uttanlandsnevndin. So hendi tað, at vit vóru dugnaligir at velja nevndir og hepnir í einum lutakasti og harvið fingið vit formansskapin. Tingskipanin leggur eisini upp til, at hetta skal bera til.

Sjálvstýrisinnaður

-Hvussu kennir tú tað at verða mettur sum sambandsmaður av tjóðveldismönnum og kanska eis-

Jóannes Eidesgaard, formaður í javnaðarflokkinum heldur, at flokkur hansara hevur fullan rætt til at leggja uppskot fram á sjálvstýrisleið, eisini tey, sum víkja frá uppskotið um fullveldi.

ini av sjálvstýrisinnaðum javnaðarfólki?

-Eg haldi eg havi fingið rættliga nógvar atfinningar fyrri júst tað øvugta, at javnaðarflokkurin er farin ov langt í hesum málinum. Lat meg siga tað soleiðis: hóast javnaðarflokkurin ikki hevur verið tann mest viðgöngdi í sjálvstýrispurninginum, so hevur hann kortini gjøgnum sína longu søgu vist, at hann í sjálvstýrismálum hevur verið við til at tikið stór tøk og hevur altíð kunnað vist á praktiskar og skilagóðar loysnir á sjálvstýrispurninginum, og hevur aftur hesaferð spælt út við einum virðiligum uppskoti um, hvussu vit kunnu menna okkara sjálvstýri - og har vit í prinsippinum uppá ein nóg meira virðiligan máta taka búskaparliga og umsitingarliga ábyrgd í tí takt vit klára at menna hetta samfelagið - uttan at fara út í nakað eksperiment.

Jóannes Eidesgaard heldur ikki, at javnaðarflokkurin undir hansara leiðslu er vorðin sambandskur. Tvørturímóti heldur hann, at flokkurin er rættiliga sjálvstýrisinnaður, og tær atfinningar, sum hava verið frammi, kanska meira hava koyrt uppá sjálvstýrislinjuna.